

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izbeja vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s poštnim njem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem sprotičču (Knaben Seminar). — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, natisnjeni listi se ne sprejemajo: Za ozensila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Dobre šole pa splošnja beda.

Večkrat smo se že sicer prepričali, da je o naših šolskih zadevah, ako se ne hvalijo, nevarno pisati, vendar nas to ne plaši, da ne bi spet svojega glasa povzdignili, kedar se nam zdi potrebno in koristno.

Po našem prepričanju je občna beda, ki se v občinskem in družbinskem življenju kaže vedno bolj očitno, v ozki dotiki s šolo. Ko je namreč občna beda bila vedno bolj občutljiva postala, začeli so ljudje iskati njenih vzrokov in vporabljeni razne pomočke zoper njo. A le malokdo ji je pravi vzrok izpoznal ter primerne pomočke zoper njo rabil. Večina ljudi je kričala: „Nevednost je vsega tega kriva; naši otroci se morajo več učiti in bolj izobraziti.“ In potem se je naredila nova šolska postava, učiteljski stan se je, kar v resnici zasluži, v družbinskem in gmotnem oziru povzdignil, nova šolska poslopja pa so lezla, skoro bi rekel, kakor gobe iz tal, pri občinskih sejah, zlasti v trgih in mestih, so se strastno za novo šolo potegovali in čestokrat po krivici osebe in stanove napadali ter celo krivdo splošnje reve zavračali na tiste, ki so od nekdanj v potu svojega obraza v šoli v resnici roboto delali. Takrat ni nihče pomislil, da o šoli, še manj pa o prenapredbi šole, ne gre prav nikomur beseda, ako se ni sam dalj časa resno s šolo pečal, in še med temi jih je le malo, katere je Bog s tisto razumnostjo in ljubeznijo do nje obdaril, da bi vedeli in hoteli šolske razmere prav presoditi ter pametno sodbo izreči o tem, kako da se naj šola prenaredi.

Pri prenapredbi nove šole so največ govorili in še zdaj govorijo možje, ki miso nikoli ničesar opraviti imeli s šolo — kdo bi se tedaj čudil, ako se prenapredba ni kaj veliko posrečila, dasiravno je stala grozno veliko denarja in dela ter je občna beda še le povečala?

Naša misel je ta: Ko bi bil prejšnji šolski ustavi dali pravega duha, ne bi

potrebovali ne novih postav in ne drugih prenapredb, ampak le nekoliko denarja in dobre volje, pa bi se vse v dobrem duhu izpeljalo; kajti tako prenovljena šola bi bila popolnoma sposobna vzgajati krščanske gospodarje, značajne državljane, vnete domoljube in zadovoljne delavce. Nasledek tega pa bi bil, da bi rabili manj redarjev in beričev, ki itak ljudstvu malo koristijo, ako ljudstvo ne pozna glavnega beriča — straha božjega.

Nekemu župniku, ki je bil znan kot posebno dober odgojitelj mladine, pripeljal je svoje dni omikan mestjan svojega sina s prošnjo, naj bi ga vzel v poduk in strah. „Jaz ne morem iz svojega fanta nič napraviti“, mu je tožil. „Vse sem že s fantom poskusil; opominjal, prosil in tepel sem ga, pa vse je zahman“. Župnik je očeta vprašal, ali ni še s čem drugim poskusil, nego samo z besedo in batino. „Stradati in zmrzovati sem ga tudi pustil“, je oče odgovoril. In tako se mu je nekatera sredstva ta omikani oče navedel, ki jih je brez vspaha na fantu poskusil. Naposled ga župnik vpraša: „Ali ste pa kedaj tudi pobožno zanj molili?“ Nad tem vprašanjem se je oče kar zgrozil, kajti na to sredstvo še niti mislil ni. „Ne, to mi pa ni prišlo na pamet.“ Stari župnik mu je na to rekel: „Tedaj se pač ne smete čuditi, ako je bil ves vaš trud zastonj, kajti vi ste delali vse brez blagoslova božjega.“

Potem je župnik vzel fanta v odgojo, in čez leta je postal iz fanta pridn in krepek mož, daleč okoli znan in spoštovan,

Ta zgodba, ki ni edina v zgodovini krščanske odgoje, kaže nam, v kakošnjem duhu da je treba šolo prenaprediti in za kaj v šoli najbolj skrbeti, da dobimo pridno in vrlo mladino in po nji dobre ljudi. Z dobrimi ljudmi bode sama ob sebi ali zginila občna beda ali pa bodo se je ljudje vedeli obraniti s primernimi sredstvi, katerih bodo se v dobri šoli naučili. To pa spet potrjuje, da so šolske razmere in občna

beda, kakor sem bil že prej omenil, res v prav ozki dotiki. +

Najvišja cesarska in deželna gosposka na Štajerskem.

Dne 1. avgusta se je topliška dolinica pri Dobrni deloma prazniški oblekla; ob cesti stala sta dva v zelenje ovita in z bandericami okinčana stebra, po deželskih hišah vihrale so štajerske belo-zelene zastave, a raz občinskega poslopja plapolala je cesarska črno-rumena. Čemu li to? — Ker more biti kateri bralec ne ve, kar je večini naročnikov itak znano, bodi še povedano, da imajo dežele dvojno gosposko: cesarsko in deželno. Poglavarje za prvo oblast imenujejo naravnost cesar sami, to so „cesarski namestniki“, ker so v deželi namesto cesarja. Načelnika za drugo gosposko pa si oskrbljuje tako rekoč ljudstvo. Toto namreč izbira ali voli osebe, katere v imenu ljudstva delajo postave za posamezne dežele. Takim izvoljencem pravimo „deželni poslanci“, ker jih davkoplačevalci pošiljajo, pri nas v Gradec, kjer se posvetujejo o tem, kar bi prebivalcem v deželi zamoglo najbolje koristiti ali v prid biti. Na Štajerskem jih volimo 60; izmed teh jih kmetje odpošljejo samo 23, od tega števila jih pride 15 na nemški del Štajerja, 8 na slovensko kmetstvo ljudstvo; ostalih 27 pošljejo mestjani s tržani, pa še trgovci posebič, potem grajščaki in drugi velikoposestniki. Po postavi zamorejo izvoljeni poslanci svoje dolžnosti spolnjevati v dobi 6 let. V Gradci se vsako leto shajajo skoz nekoliko tednov. Tem shodom ali skupščinam se reče „deželni zbor“, ker so tam zbrani zastopniki v kaki deželi bivajočega ljudstva. Pri vsakem zboru mora zavoljo reda biti nekdo, ki ima prvo besedo pri posvetovanju, tistemu navadno pravimo: predsednik ali predstojnik ali načelnik ali glavar. Voditelj deželnega zbora se imenuje „deželni glavar“, a za to službo enega izmed izvoljenih poslancev pokličejo svitli cesar sami. Lani smo imeli volitve za deželni zbor. Deželni glavar postal je gospod grof Wurmbrand, lastnik grada Borlskega blizu Ptuja, ako bi imenovanec bil zadržan in bi ne mogel priti v skupščino ali zbor, kadar se snidejo poslanci, zavoljo tega mora predsednikovo službo opravljati drugi, tudi od cesarja za to odločeni poslanec, totemu pravimo, da je „namestnik deželnega glavarja“, sedaj je to g. baron Goedel, tisti, ki so ga izvolili slovenski kmetje okoli Maribora, in sicer lani za deželni zbor v Gradec, letos pa za državni zbor na Dunaj, kjer delajo postave za celo državo ali cesarstvo veljavne.

Iz rečenega se vidi, da je „deželni zbor“ za celo deželo nekako to, kar je „občinski

zbor“ ali skupščina srenjskih očetov za občino, srenjo. Občinske očete ali „srenjske odbornike“ izbere si ljudstvo, odborniki izmed sebe izvolijo potem „občinskega predstojnika“ ali župana pa njegovega „namestnika“ in še nekoliko „svetovalcev“. Tem je izročena skrb za red in blagor v občini, soseski, srenji.

Podobno se to godi z ozirom na celo deželo. Ljudje izvolijo si zastopnike ali poslance, toti izmed sebe odberejo nekoliko mož, tej skupini se reče „deželni odbor“, totemu na čelu je pa isti od cesarja imenovani „deželni glavar“. Ta odbor je za deželo gospodar. Toda, kakor župan mora skrb imeti gledé premoženja občinskega, tako je „deželnemu glavarju“ med ostalim dolžnost, da ob priložnostih ogleda posestvo deželno.

Lastnina dežele Štajerske je tudi Slatina pri Rogaci in pa toplice na Dobrni. Na svojem zadnjem potovanju je sedanji deželni glavar obiskal omenjena dva kraja. No, ker je prihod njegov bil napovedan uradno, za tega voljo mu je vodstvo topliško oskrbelo, kolikor toliko slovesen vzprejem. Ob šesti uri zvečer so možnarji naznanjali, da se bliža visoki gost, kateri je pred 30 leti zadnjikrat bil v naši dolinici. Pred prebivališčem ga je pričakovalo precej veliko ljudstvo, v imenu tukajšnjih prebivalcev ga je s primernim nagovorom pozdravil vč. g. dekan Gajšek. Godba je zvečer svirala podoknico, spuščali so rakete in streljali s topiči. Sledečega dne se je deželni glavar od nas poslovil. M. K.

Gospodarske stvari.

Sadno drevje je treba zamakati.

Pri letošnji dolgotrajni in veliki suši nastala je neobhodna potreba sadno drevje vsaj jedenkrat na teden zamakati, ker se sicer lahko prigodi, da vkljub obilnemu nasadu le malo sadja na drevesu ostane. Zamakati se pa staro drevje ne sme ravno le okoli debla. To velja le o mladem drevju, ker le to ima blizo okoli debla sesavne korenine, katere so sposobne vlagi v se vlačiti. Okoli starih dreves se morajo pa 1—2 metra narazen luknje v zemljo zagovati, ki so po 30 centimetrov globoke in v te vode naliti. Kdor ima vodeno gnojnico, lahko s to zamaka. Po takem zamakanju postanejo tudi sadi debelejši in lepši, kakor pa če se s čisto vodo zamaka.

Kako strmine s travo obdrniti.

Strmine se s semenom včasih ne dajo rade obdrniti. Vzame se pa korenčje od znane pirnice, ki kot plevel po njivah tako rada raste. To korenčje se kakor rez iz slame in sena za živinsko klajo zreže in na pol s prstijo pomeša.